

Výzkum českých politických stran provedený mezi experty (2013)

Expertní dotazník politických pozic českých politických stran proběhl v návaznosti na volby do dolní komory Parlamentu České republiky, které se konaly 25. a 26. října 2013. Sběr dat pomocí online dotazníku proběhl v době mezi 11. listopadem 2013 a 31. lednem 2014. Dotazovací nástroj byl vytvořen pomocí dotazníkové platformy LimeSurvey v.2.0 online (open source) se vzorkem 209 „expertů“, kteří byli pro účely výzkumu definováni jako akademici věnující se výuce politické tematiky nebo provádějící výzkumy týkající se politických stran a voleb. Těmto expertům byly zaslány 3 emailové upomínky na konci listopadu a prosince 2013 a také ledna 2014. Návratnost online dotazníků činila zhruba 25 % pro zcela zodpovězené dotazníky a asi 44 % potom pro nedokončené dotazníky.

Výzkumný tým projektu byl složen z následujících institucí a výzkumníků:

Katedra politologie, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita

PhDr. Roman Chytilík, Ph.D. (chytilik@fss.muni.cz)

Mgr. Otto Eibl, Ph.D. (eibl@fss.muni.cz)

Mgr. Vlastimil Havlík, Ph.D. (havlik@fss.muni.cz)

Oddělení sociologie politiky, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

PhDr. Lukáš Linek, Ph.D. (Lukas.linek@soc.cas.cz)

Pat Lyons, BA, MA, Ph.D. (pat.lyons@soc.cas.cz)

Výzkumný tým se rozhodl pro použití 38 škál, přičemž většina z nich replikovala Laverovy a Benoitovy (2006)* položky. Díky tomu, že dotazník byl implementován v rozhraní LimeSurvey, měl výzkumný tým možnost měřit také časové délky jednotlivých odpovědí, které mohou být užitečné pro zhodnocení kvality dat bez toho, aby tento krok představoval nějaké dodatečné zatížení respondentů.

V rámci 38 pozičních škál byl každý respondent požádán, aby zařadil 8 politických stran hodnocených na škále od 1 do 20. Pro každou škálu byla na výběr korespondující dimenze důležitosti, která také zahrnovala dvacetibodovou škálu měřící, jakou důležitost se respondent domnívá, že daná politická strana přisuzuje jednotlivým otázkám.

Politické strany zahrnuté ve výzkumném šetření:

1. Česká strana sociálně demokratická (ČSSD): středo-levá, proevropská
2. Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM): levicová, protievropská
3. Tradice, odpovědnost, prosperita (TOP 09): středo-pravá, fiskálně konzervativní, proevropská
4. Občanská demokratická strana (ODS): pravcová, liberální, euroskeptická
5. ANO 2011: pravcová, liberální, populistická, protievropská
6. Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury (Úsvit): pravcová, populistická, protievropská
7. Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL): pravcová, sociálně konzervativní, proevropská
8. Strana zelených (SZ): ekologie, sociálně liberální, proevropská

Jako součást neformálního experimentu použil výzkumný tým stejný dotazník pro dotazování se neodborné veřejnosti a občanů se zájmem o politiku, rekrutovaných na sociálních sítích

(Facebook) a stránkách jednotlivých institucí. Šetření proběhlo samostatně a nijak nenarušilo hlavní studii. Celkem bylo v šetření zahrnuto 95 respondentů. Hlavním účelem tohoto neformálního výzkumu bylo zjistit, zda se skóry odborníků významně liší od „dobře informovaných“ občanů z neakademické sféry. Výzkumné šetření odhalilo, že ačkoli mnoho laiků (neodborníků) začalo online dotazník vyplňovat, relativně málo z nich ho skutečně dokončilo: pouze 11 % laiků v porovnání s 25 % odborníků. Zjištěný rozdíl naznačuje, že experti mají větší trpělivost s vyplňováním položek politických pozic českých politických stran, k jejichž dokončení bylo potřeba přibližně 30 minut času.

Jednotlivé datasey obsahují vždy dokončené i nedokončené dotazníky. V rámci práce s daty byla vytvořena proměnná „komplet“, která umožňuje výzkumníkům vybrat pouze ty respondenty, kteří zodpověděli všechny otázky. V kombinovaném datasetu odborníků a laiků je také zahrnuta proměnná upřesňující, kdo byl pro účely výzkumu označen jako odborník a kdo jako laik. Všechny časové proměnné jsou v sekundách a jsou výsledkem měření LimeSurvey, jak dlouho zabralo respondentovi dokončení postojové otázky nebo otázky důležitosti pro všech 8 politických stran. V našem výzkumu je tento časový úsek definován jako otevření a zavření konkrétní stránky. Dataset tedy obsahuje celkem 38 časových proměnných: jednu pro každou položku. Z časových dat je zřejmé, že někteří respondenti pozastavili výzkum i na dobu několika hodin. Vše je obsaženo v přílohách.

- 1) Czech Expert Survey Dataset (2013) in Czech & English
- 2) Czech Non-expert Survey Dataset (2013) in Czech & English
- 3) Combined Czech Expert and Non-expert Datasets (2013) in Czech & English
- 4) Common Expert and Non-Expert Questionnaire in Czech & English

Tyto SPSS datasey jsou popsány v češtině a angličtině. Jak už bylo zmíněno výše, všechny 3 datasey obsahují data časových proměnných, tedy jak dlouho zabralo respondentům dokončit konkrétní otázku hodnotící pozici strany nebo otázku stupně důležitosti pro všech 8 politických stran.

Data z tohoto výzkumu byla použita v následujících publikacích:

Lyons, P. (2017). *Political Knowledge in the Czech Republic*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., pp. 382-392. Tato kniha je volně ke stažení ve formátu pdf na webové stránce <http://www.soc.cas.cz/en/publication/political-knowledge-czech-republic>

* Laver, M. and K. Benoit. 2006. *Party Policies in Modern Democracies*. London: Routledge.